

Viden om vejledning

af

Gerd Christensen &
Michael Søgaard Larsen

**Dansk Clearinghouse
for Uddannelsesforskning**

København 2011

Titel Viden om Vejledning
Copyright © 2011 Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning
ISBN 978-87-7430-224-7
Udgivelsestidspunkt Marts 2011
Forfatter Gerd Christensen & Michael Søgaard Larsen
Adresse Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning
Aarhus Universitet
Tuborgvej 164
2400 København NV
Phone: +45 8888 9980
clearinghouse@dpu.dk
www.dpu.dk/clearinghouse

Forord

Denne publikation er et uddrag af den tekniske rapport: *Forskning om effekt af uddannelses- og erhvervsvejledning*, der blev afsluttet i februar 2011. Formålet med dette uddrag er at præsentere den viden, vi har om vejledningens virkning på en kort, præcis og læsbar måde, der gør det muligt for læsere at orientere sig hurtigt i emnet.

Den tekniske rapport er udformet på baggrund af en kontrakt mellem *Afdelingen for erhvervsfaglige uddannelser, Kontor for vejledning, Undervisningsministeriet (UVM)* og *Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning, Aarhus Universitet (DCU)*.

Til løsning af opgaven har følgende forskere deltaget i en reviewgruppe og bidraget til rapporten:

Seniorforsker, Berit Lødding, Norsk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning, Norge.

Lektor, PhD Peter Plant, Institut for didaktik, Aarhus Universitet, Danmark. Adjunkt, PhD Rie Thomsen,

Institut for didaktik, Aarhus Universitet, Danmark. Professor, PhD Gudbjörg Vilhjálmssdóttir, Háskóli Íslands,

Island. PhD Peter Weber, Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg, Institut für Bildungswissenschaft,

Tyskland.

Tak til Undervisningsministeriets Kontor for Vejledning og tak til alle medarbejdere og forskere, der har bidraget til denne korte præsentation af resultaterne af undersøgelsen. Den fulde rapport med referencer og bilag kan hentes på www.dpu.dk/clearinghouse.

Gerd Christensen

Marts 2011

Indhold

Forord	4
Introduktion	7
Vejledningens historie.....	8
Resultater.....	14
Konklusion	23

Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning indsamler, analyserer og distribuerer resultater fra uddannelsesforskningen og udviklingsarbejder på skoler herhjemme og i udlandet. Vi forsker i forskning. Vi ser på, om det er muligt på tværs af undersøgelser at udtale sig, om hvilke typer indsats, der har en god effekt.

Introduktion

I bekendtgørelsen om lov om vejledning om uddannelse og erhverv (LBK nr 671 af 21/06/2010) hedder det, at formålet med vejledning bl.a. er at bidrage til, at "fravalg fra og omvalg i uddannelserne begrænses mest muligt, og at den enkelte elev eller studerende fuldfører den valgte uddannelse med størst muligt fagligt og personligt udbytte". Derfor skal vejledningen bidrage til, at "den enkelte selv kan søge og anvende informationer, herunder it-baserede informations- og vejledningstilbud, om uddannelse, uddannelsesinstitutioner og fremtidig beskæftigelse".

Loven om vejledning skal samtidig fremme det overordnede mål om, at mindst 95 % af en ungdomsårgang gennemfører en kompetencegivende uddannelse. Dette kan bl.a. ske ved, at man gennem vejledning af de unge sikrer, at overgangen mellem de enkelte uddannelsesformer forløber mest hensigtsmæssigt. Man taler om 'overgangsvejledning'.

Formålet med denne rapport er at undersøge den eksisterende forskning om vejledning for at finde ud af, hvilke fremgangsmåder eller metoder for vejledning der bedst bidrager til at nå de fastsatte mål. Dette kræver indsigt i, hvad effekten af de anvendte vejledningsmetoder er. Man taler også om, om man 'med evidens' kan påvise fremgangsmåder, der fremtræder som mere velbegrundede at anvende end andre. Det er dette ønske om indsigt i forskningen om vejledning, som var udgangspunktet for denne undersøgelse. Opgaven har derfor været at afdække, hvilke vejledningsmetoder/redskaber som primærforskningen har vist, virker bedst ved:

- unges overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse
- unges overgang fra ungdomsuddannelse til videregående uddannelse, samt
- vejledning af voksne i beskæftigelse

Vi har løst denne opgave ved at stille nedenstående spørgsmål til den eksisterende forskning:

Hvilke vejledningsmetoder/redskaber kan påvises at bidrage bedst til vejledning i forbindelse med unges overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse, unges overgang fra ungdomsuddannelse til videregående uddannelse, samt vejledning af voksne i beskæftigelse?

Læs mere om den arbejdsmetode, som Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning anvender på s. 25.

Vejledningens historie

Historisk kan vejledning og teorier herom groft set opdeles i tre 50-års perioder. Fra 1850-1899, der markerer perioden, hvor forvandlingen fra landbrugs- til industrisamfund sætter ind, bliver vejledningen af ungdommen båret af en moralsk etos om hårdt arbejde og etisk optræden. Det grundlæggende syn på det unge menneske er, at det er nødvendigt at udvikle personens *karakter*. I pædagogikken findes en tilsvarende retning i form af 'karakteropdragelse', hvor begrebet om 'karakter' kan føres tilbage til filosofen Aristoteles. Vejlederne i denne periode er ofte inspireret af religiøse målsætninger.

I første halvdel af det 20. århundrede (1900-1949) begynder vejledning af unge mennesker i de industrialiserede byer. Opgaven er at finde et job, et nyt begreb som rummer en henvisning til den nye tekniske udvikling. Relationen mellem individ, job og industri underkastes for første gang tilgange, der anvender videnskabelige fremgangsmåder. For det første forsøger man at finde frem til den 'bedste måde' at udføre et job på ved introduktion af 'scientific management' gennem det såkaldte taylorssystem eller taylorisering, hvor man har som mål at forøge arbejdernes præstation på jobbet ved hjælp af minutiøs rationalisering. For det andet begynder den videnskabelige psykologi at udvikle teorier om 'individuelle forskelle', der bygger på den erfaring, at der er forskelle i de enkelte personers ydeevne.

Denne nye interesse i psykologien fører til udvikling af psykometriske mål og klassificeringssystemer, der især handler om individets intelligens og personlighedstræk. Den franske psykolog Alfred Binet opfinder i et samarbejde med Théodore Simon den første brugbare intelligenstag, den såkaldte Binet-Simon-intelligensskala. Den danske psykolog Alfred Lehmann introducerer den tyske psykofysik, der defineres som 'den eksakte lære mellem sjæl og legeme'. Psykofysikken kommer til at udgøre det teoretiske fundament for de såkaldte psykotekniske prøver, der bliver brugt til at teste, hvilke erhverv unge mennesker bedst egner sig til. I 1923 etableres en psykoteknisk afdeling ved Københavns lærlingeansøgning, og senere bliver der oprettet psykotekniske kontorer andre steder i landet.

De første teorier om vejledning

I perioden 1950-1999 starter udviklingen af de første teorier om vejledning. Samtidig optræder en ny interesse for ikke blot at forholde sig til personen som et individ, der søger job, men som et menneske i et livsløb. I den udstrækning dette livsløb forbindes med personens kontakt med uddannelse og arbejdsmarked, introduceres begrebet om *karriere*. Vejledning begrænses ikke længere alene til at være erhvervsvejledning, men rummer også opgaven at hjælpe personen til at udvikle sin karriere, hvorved begrebet om '*career development*' opstår.

Mens forestillinger om, hvad vejledningens opgaver er, tidligere drejede sig om at hjælpe person og arbejdsmarked til at indgå i en relation, der er tilfredsstillende for begge parter, udvikles der nu teorier, der forsøger at forstå og forklare, hvad der faktisk sker, når unge vælger fremtidig beskæftigelse. Teorierne betragtes derfor først og fremmest som teoretiske rammer for at forstå og forklare faktiske uddannelses- og erhvervsvalg, dvs. de repræsenterer "karriereforskning". Derefter bliver teorierne anvendt som faglige begrundelser for, hvordan vejledningen som praksis bør gribes an og hvilke redskaber, fx i form af test, der

kan anvendes med fordel. I dette perspektiv kan vejledningsopgaven for den professionelle vejleder betragtes som anvendelse af faglig/teoretisk indsigt/forskning, altså som et teori-praksis forhold, hvorved vejlederjobbet fra nu af kan klassificeres som en profession.

Nutidige begrundelser for vejledning

Når vejledning i relation til overgange imellem henholdsvis uddannelse og erhverv, grunduddannelse og videregående uddannelse og endelig imellem forskellige erhverv vurderes som væsentligt i dag, begrundes det hovedsageligt med fire forhold:

- 1) Modernitet: Det er ikke længere givet, at man følger i sine forældres fodspor og vælger det erhverv, som de har haft. Der er mange muligheder og den enkelte skal have mulighed for at vælge det, der giver mest mening for vedkommende.
- 2) Brud med den sociale arv: Et velfærdssamfund skal sørge for optimale betingelser for alle borgere uanset køn, hudfarve og social baggrund og gøre det muligt for den enkelte at bryde med konventioner og negativ social arv.
- 3) Samfundsøkonomiske aspekter: Samfundet profiterer af, at unge kommer så hurtigt som muligt igennem deres uddannelse.
- 4) Fokus på livslang læring og udvikling: Jf. OECD (1996) skal det være muligt for den enkelte at udvikle sig livet igennem. Dette fordrer, at det er muligt at skifte ikke alene arbejdsplads, men også erhverv og livsbane.

Ser vi specielt på de teoretiske rammer, taler man undertiden om 'the big five career theories', der alle er af amerikansk oprindelse, nemlig *The Theory of Work Adjustment* (TWA) udviklet af R.V. Davis; J.L. Hollands *Theory of Vocational Personalities in Work Environment*; D.E. Supers *Theory of Career Development*; L.S. Gottfredsons *Theory of Circumscription and Compromise*; og R.W. Lents *Social Cognitive Career Theory* (SCCT), der bygger på A. Banduras socialkognitive teori. Hertil kommer i periodens sidste halvdel karriere-teorier, der tager udgangspunkt i konstruktivisme. Teoriernes forskellighed til trods synes de alle at tage udgangspunkt i en kobling af psykologisk indsigt i den person, der skal vejledes, og de omgivelser/uddannelser/det arbejdsmarked, som vejledningen skal orientere om. Mens synsvinklen tidligere var fra arbejdsmarked mod personen, så opgaven var at finde det rette job under de givne betingelser, betones nu meget mere et perspektiv, der tager udgangspunkt i individets livsløb og de stadig skiftende interaktioner og tilpasninger mellem person og marked.

Undersøgelsens grundlag

I denne undersøgelse anvender vi vejledningsbegrebet på samme måde som Verdensbanken, OECD og EU:

Career guidance refers to services and activities intended to assist individuals, of any age and at any point throughout their lives, to make educational, training and occupational choices and to manage their careers [...] The activities may take place on an individual or group basis, and may be face-to-face or at a distance (including help lines and web-based services). They include career information provision (in print, ICT-based and other forms), assessment and self-assessment tools, counseling interviews, career education programmes (to help individuals develop their self awareness, opportunity awareness, and career management skills), taster programmes (to sample options before choosing them), work search programmes, and transition services. (OECD, 2004)

Effekter skal være dokumenteret

Det er vigtigt at fremhæve, at denne undersøgelse kun indeholder studier, der behandler vejledning, hvor effekter er dokumenteret. Det er også vigtigt at fremhæve, at vi har arbejdet med vejledning i forbindelse med de overgange, som vi har nævnt i introduktionsafsnittet, 'overgangsvejledning'. Vejledning som del af en proces, som har til formål at fastholde elever og studerende, 'fastholdelsesvejledning', indgår ikke. Fx indgår vejledning, der tilbydes i en skole rettet mod forhold i selvsamme skole, ikke.

Interventionsformer og effekter

De interventionsformer (vejledningstiltag) der indgår i undersøgelsen, er sorteret i: 1) *Individuel vejledning*; 2) *Gruppevejledning*; 3) *Vejledningsoplevelser* (hvor den unge selv er den aktive); 4) *Vejledningsredskaber* (fx uddannelsesplaner); og endelig *Andet*. Effekter af vejledning forstås i denne sammenhæng som 1) Effekt i form af *afklaring som følelse* ('føle' sig oplyst); 2) effekt i form af *afklaring forstået som handlings- og beslutningskompetence*; 3) Effekt i form af "*at man er kommet godt i gang*" med en uddannelse; og 4) Effekt i form af *gennemført uddannelse*. Sidstnævnte effektmål kan være problematisk, fordi det fx kan være vanskeligt at skelne mellem om virkningen skyldes virkningen af en vejledningsindsats og/eller virkningen af kvaliteten af en given uddannelse.

De tre målgrupper

Vi undersøger forskningen om vejledning i forhold til to målgrupper af unge samt en gruppe af voksne. Der er altså tale om 1) Unge set i forhold til deres overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse; 2) Unge set i forhold til deres overgang fra ungdomsuddannelse til videregående uddannelse; og 3) Voksne i beskæftigelse, der modtager vejledning. For de unges vedkommende er der alene interesse for at medtage undersøgelser om unge, der modtager vejledning, før de bliver 20 år. Vejledere er også aktører, men fokus er på aktiviteter, som de indgår i og virkningerne heraf på de primære aktører.

Tidsmæssig og geografisk afgrænsning

Tidsmæssigt er undersøgelsen afgrænset til forskning udgivet fra år 2000 og frem. Hensigten har været at sikre, at de vejledningsfænomener der undersøges, minder om dem, vi kender i dag, og ikke er del af en for længst forladt praksis. En vis lighed i vejledningsformerne var ligeledes baggrund for at undersøgelsen geografisk er afgrænset til forskning i vejledning fra de nordiske lande, de angelsaksiske lande (England, USA, Canada, Australien, New Zealand) og Vesteuropa (men ikke Sydeuropa).

Undersøgelsens metode

Da vi havde foretaget de afgrænsninger og begrebsmæssige valg, som vi har beskrevet i det foregående afsnit, var næste skridt at finde ud af, hvilke søgeprofiler, vi skulle anvende og at foretage søgning i de relevante databaser. Vi søgte i 17 forskellige nationale og internationale databaser. Vi oprettede søgeprofiler, så al forskning om vejledning i princippet blev fundet. Søgningerne gav 8355 forskellige referencer. Disse blev herefter screenet for relevans. Vi fandt kun 71 relevante undersøgelser, der herefter blev kvalitetsvurderet. Det efterlod os med kun 39 studier. På baggrund af analysen af materialet kan vi konstatere, at det at stille og besvare effektspørgsmål er overordentlig sjældent i vejledningsforskningen. Listen over databaserne, de anvendte søgeprofiler og screeningen er tilgængelig i den tekniske rapport.

39 studier ligger til grund for resultaterne

Arbejdet med at finde den relevante forskning og det efterfølgende analysearbejde er gennemført systematisk og transparent på det grundlag, der er beskrevet i Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning *Konceptnotat*, der kan hentes på vores hjemmeside. I denne proces fandt vi frem til en lang række undersøgelser, der på forskellig vis beskæftiger sig med forskning i vejledning. Kun 39 studier har imidlertid vist sig som relevante for denne undersøgelse, dels ud fra, at de skulle beskæftige sig med det spørgsmål, vi ønskede at få besvaret, dels ud fra, at de skulle være pålidelige i forhold til at kunne dokumentere effekter af vejledning. Tabel 1 viser en oversigt over de lande, hvor de 39 studier er gennemført.

Undersøgelsesland	Antal undersøgelser
USA	19
New Zealand	1
Tyskland	5
Australien	2
Svejs	3
Norge	2
Danmark	1
Sverige	1
Holland	1
Island	1
Østrig	2
Uoplyst	1

Tabel 1

Da denne undersøgelse har fokus på 'overgangsvejledning', er det relevant at se på studiernes fordeling på de tre overgange:

Hvilken vejledning undersøges	Antal undersøgelser
Vejledning af børn og unge før eller under overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelser	13
Vejledning af unge før eller under overgangen mellem ungdomsuddannelse til videregående uddannelse	21
Vejledning af voksne i beskæftigelse	5

Tabel 2

I Tabel 2 kan vi se, at begge former for overgangsvejledning er dækket af undersøgelser med tilstrækkelig forskningskvalitet. Som det fremgår, er der flest studier i overgangsvejledning fra ungdomsuddannelse til videregående uddannelse. Det har betydet, at vi i det efterfølgende arbejde har taget udgangspunkt i denne gruppe.

Tabel 3 viser fordelingen af de 39 studier på undersøgt vejledningsintervention (vejledningstiltag).

Vejledningsintervention	Antal undersøgelser
Gruppevejledning	19
Individuel vejledning	13
Vejledning som erfaringer	11
Vejledningsredskaber	14
Andet	7

Tabel 3

Tabel 4 viser de 39 undersøgelsers fordeling på undersøgte effekter.

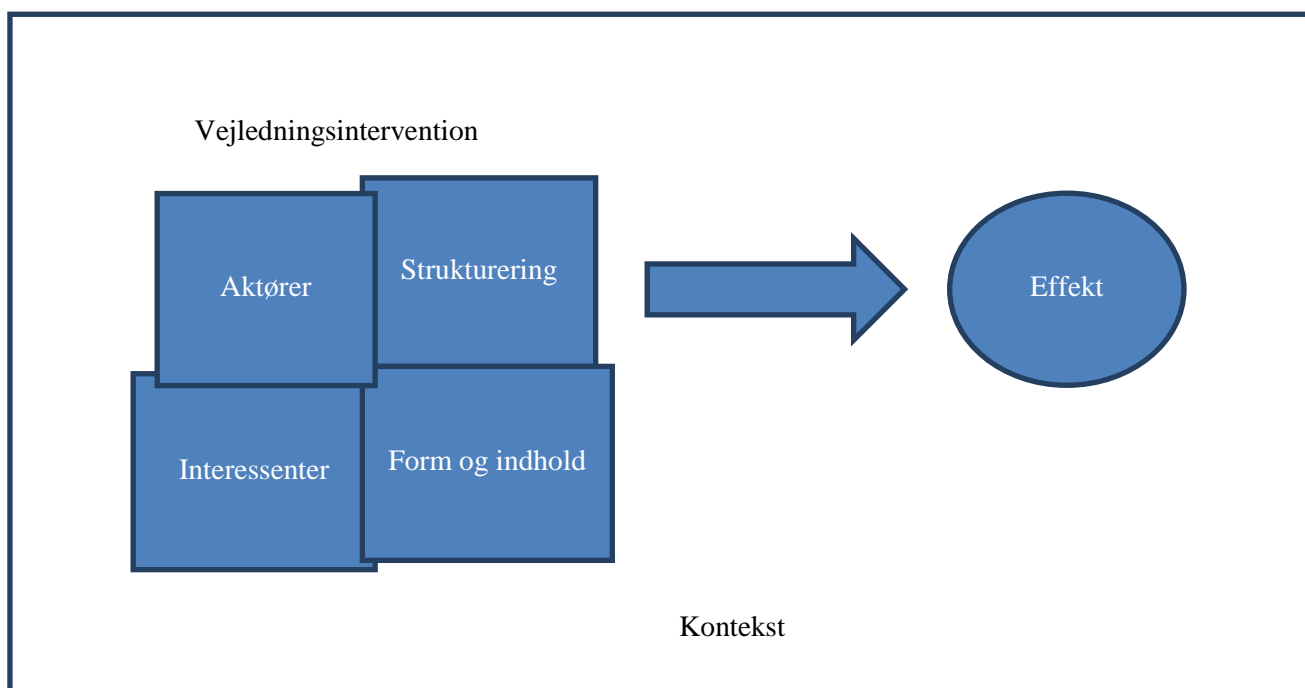
Undersøgte effekter	Antal undersøgelser
Komme godt i gang med uddannelse	8
Afklaring som følelse	20
Afklaring som beslutningskompetence	25
Gennemført uddannelse	2
Andre effekter	5

Tabel 4

Antallet af undersøgte interventionsformer (vejledningstiltag) og effekter er større end antal undersøgelser (39), da flere af undersøgelseerne beskæftiger sig med henholdsvis flere interventionsformer og flere effekter.

Resultater

Udgangspunktet for undersøgelsen var at undersøge vejledning i forhold til tre afgrænsede grupper (fra grundskole til ungdomsuddannelse, fra ungdomsuddannelse til videregående uddannelse og voksne). Men efterhånden som arbejdet skred frem, viste det sig imidlertid, at en stor del af de forhold, der kunne identificeres, gik igen på tværs af de tre grupper. Dette drejede sig både om effekter og om interventionsformer (vejledningstiltag). Kun enkelte forhold skilte sig ud. Denne fremstilling beskæftiger sig derfor med de tre grupper på tværs og omtaler forhold, der er specifikke for den enkelte gruppe, når dette forekommer. Ved at fremdrage og gruppere de forskellige aspekter ved vejledningsinterventionerne, som studierne viser, har betydning for effekt, har vi kunnet opdele resultaterne i fire kategorier som vist i Figur 1.

Figur 1

Vejledningens form og indhold rummer de forhold, der betegnes som 'intervention' (vejledningstiltag).

Vejledningens strukturering indeholder de forhold, der har at gøre med andre elementer af planlægningen: Timing for indsats, forløbets varighed, samt hvorvidt vejledning skal indgå i curriculum (læreplanen).

Vejledningens interessenter vil sige de instanser som bl.a. erhvervslivet, der befinder sig eksternt i forhold til det uddannelsesmiljø, hvori vejledningen varetages, men som ikke desto mindre har en væsentlig betydning for vejledningen. Dels, fordi de har en interesse i, at arbejdskraften er motiveret, og dels fordi de inddrages i vejledningen fx som oplægsholdere, til besøgsdage og praktikophold.

Endelig udgøres *vejledningens aktører* af to grupper: Den vejledte og de, der vejleder. Den vejledte træder ind i vejledningssituationen med en lang række variable, herunder erkendelsesniveau, viden og motivation,

samt faktorer, der knytter sig til social baggrund, etnicitet og køn. De, der vejleder, er en gruppe, der består af flere undergrupper: 'De formelle vejledere', hvilket vil sige den vejleder eller de lærere, der varetager forløbet, samt 'de uformelle vejledere', hvilket vil sige de forældre og kammerater, der ifølge studierne ligeledes spiller en væsentlig rolle.

Vejledningens form og indhold

Individuel vejledning

I mange af undersøgelserne fremhæves det, at *den individuelle samtale* er af overordentlig stor betydning. Det har betydning for, at de unge bliver set og hørt som individer, og flere studier fremhæver den individuelle samtale som dét enkeltstående vejledningstiltag, som elever uanset køn, bedømmer som det mest værdifulde. Betydningen af den individuelle vejledning i relation til beslutningskompetencen i forbindelse med overgange mellem grundskole og ungdomsuddannelse er væsentlig. Den personlige relation til vejlederen er således betydningsfuld for, om man kan fastholde udsatte unge i uddannelsessystemet. I de undersøgelser, der handler om vejledning af voksne, anvendes individuelle samtaler i kombination med workshops. Også dette viser at have en positiv effekt. Den individuelle samtale er imidlertid ikke uproblematisk. Et studie af overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse peger på, at til trods for, at de unge er glade for den individuelle samtale, omtales det som et problem, at vejlederen kan komme til at dominere interviewet. Nogle studier viser, at de mandlige elever er kritiske overfor vejledernes oplysningsniveau og professionalisme, mens de kvindelige elever er mere ilde berørt under samtalerne med vejlederen end de mandlige. Det kan tolkes således, at den individuelle vejledning er relativt følsom overfor personlige forhold som den personlige interaktion imellem vejleder og den vejledte, eller at den individuelle vejledning kan give mulighed for, at personlige forhold kan spille en rolle.

Klassebaseret vejledning/fællesvejledning

I hovedparten af de studier, der er kategoriseret som 'gruppevejledning', fremstår 'gruppen' som en klasse. Reelt er der således tale om forskellige varianter af 'fællesvejledning'. I denne sammenhæng fremhæves klassen eller holdet som det forum, hvori information kan formidles, og kurser kan foregå, ligesom der kan holdes oplæg af folk udefra fx fra arbejdspladser og uddannelsesinstitutioner. Dette omfatter også forskellige former for information, elevernes individuelle informationssøgning i grupper m.m. Anvendt på denne måde, har fællesvejledning en effekt. Enkelte studier omtaler imidlertid, at nogle elever blev mere usikre af denne form for vejledning, da de mange informationer virker forvirrende. Som det gør sig gældende med flere af de andre vejledningstiltag, må dette tiltag kombineres med andre vejledningsaktiviteter.

Gruppen som diskussionsforum

Det fremgår af flere studier, at gruppen – også den større gruppe – er en fordel, hvis det er muligt at facilitere diskussioner eleverne imellem. Her kan der også med fordel foregå en fælles tolkning af testresultater. Gruppen tilskrives betydning – både som klasse (curriculum) og i form af den mindre gruppe (forskellige former for projektarbejde). I den mindre gruppe kan der etableres en personlig kontakt, der har ligheder med det, der forekommer i individuel vejledning. Men samtidig understreges det, at unge er under særlig indflydelse af deres kammerater. Dette betyder, at gruppepresset er stort, hvilket kan pege i retning af, at vejledning i form af gruppearbejde bør være styret og ledet af en kompetent person.

Workshops

Flere studier viser, at integration af vejledning i form af workshops, hvor eleverne bl.a. interviewer hinanden parvis, og hvor de har samtaler med deres forældre om uddannelses- og karrierevalg, fører til en signifikant forbedring i beslutningskompetencer. Workshops er ligeledes nyttige i relation til gruppen af voksne.

Computerbaseret vejledning

En del studier beskæftiger sig med computerbaserede programmer til vejledning. Af disse fremgår det, at eleverne føler sig motiverede af programmer, der har lighed med computerspil, fordi de finder det underholdende. Det fremgår også, at online kurser på universitetsniveau kan lette overgangen mellem ungdomsuddannelse og videregående uddannelse, ligesom information og studieplaner kan have en positiv effekt på de studerendes beslutningskompetencer i form af informationsniveau og målorientering. Meget tyder imidlertid på, at de computerbaserede aktiviteter ikke kan stå alene, men bør kombineres med andre vejledningstiltag.

Skriftlige materialer til vejledning

Redskaber til vejledning i form af oplysningsmateriale (pamfletter, hjemmesider, vejledningsfora m.m.) og uddannelsesplaner fremstår som betydningsfulde for elevernes informationsniveau. Dette er særligt vigtigt for elever fra uddannelsesfremmede miljøer, der ikke har umiddelbar adgang til denne information. Men det er dog en fordel i relation til øget beslutningskompetence, hvis karriereoplysningerne videregives personligt frem for skriftligt. Også det skriftlige materiale bør således kombineres med andre vejledningstiltag.

Erhvervspraktik og besøgsdage

Erhvervspraktik og besøgsdage har en væsentlig betydning for unge i overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse og i overgangen mellem ungdomsuddannelse og videregående uddannelse. Denne form for vejledning er med til at give eleverne erfaringer med, hvad det vil sige at indgå i et arbejdsliv. I relation til gruppen af voksne forholder det sig anderledes: De har i større omfang behov for at reflektere deres arbejdsliv og karriere i et livshistorisk perspektiv. I relation til overgangen imellem grundskole og ungdomsuddannelse har man fundet, at praktik har en væsentlig betydning for de unges beslutningskompetence. En arbejdsuge og det at være med i en arbejdsdag er effektivt, blandt andet fordi det er til fordel for de svageste elever. Ifølge et studie bliver denne form for vejledningsaktiviteter, der tager udgangspunkt i de vejledtes interesser, samlet set vurderet positivt af alle elever. Dette er i overensstemmelse med et andet studies resultater: At en aktiv form for uddannelsesvejledning, f. eks. besøg på en arbejdsplads, praktikforløb eller brobygningsprojekter, tyder på at være mest effektiv med hensyn til elevernes beslutningskompetence. Grundlæggende er succesen er betinget af, at praktikforløbet organiseres systematisk, at der er bedre kommunikation institutionerne imellem, og at praktikforløbet indgår i et sammenhængende vejledningsforløb. Sker dette ikke, er der en fare for, at elevernes valg af praktikplads er tilfældig. Effekten er ligeledes betinget af, at der bliver fulgt op på elevernes oplevelser. Den manglende efterfølgende evaluering af praktikforløbet nævnes som en mulig svaghed ved disse vejledningstiltag.

Flere interventionsformer i kombination

Af en del af af studierne fremgår det, at det netop er *kombinationen* af flere forskellige interventionsformer (vejledningstiltag), der har betydning for, om elevernes beslutningskompetence og følelse af afklaring øges. Selv om en del studier fremhæver den individuelle vejledningssamtale, fremgår det meget klart, at eleverne ser det som positivt, hvis der bliver inddraget flere forskellige interventionsformer. Herigennem tilgodeser

man bedst muligt alle elever. Det anføres således også, at det er nødvendigt, at vejledningen forholder sig til, at forskellige elever reagerer forskelligt på vejledning, og at vejledning derfor bør tage udgangspunkt i den enkeltes interesser og behov.

Sammenfatning:

- Individuel vejledning fremhæves som effektiv, fordi den er personlig og kan tilpasses den enkelte. Det forudsætter dog, at vejlederen ikke dominerer.
- Gruppevejledning har effekt, når den indgår som fællesvejledning (informationer, oplæg m.m.) og vejledning, hvor klassen deles op til gruppediskussioner.
- Vejledningsredskaber som fx programmer og hjemmesider er et nyttigt supplement, men skal kombineres med andre tiltag for at have effekt.
- Praktik og besøgsdage er væsentlige for beslutningskompetence og følelse af afklaring, men bør planlægges grundigt og følges op.
- Det væsentligste synes dog at være, at flere interventionsformer (vejledningstiltag) indgår i vejledningen i en sammenhængende helhed.

Vejledningens strukturering

Timing

Det fremgår af flere studier, at det er af væsentlig betydning, at vejledningen ikke sættes ind for sent i skoleforløbet, hvilket i flere undersøgelser vil sige i 9. klasse. Her har størstedelen af eleverne allerede truffet deres valg om videre uddannelse. I stedet fremhæves en tidligere og kontinuerlig indsats. Dette må imidlertid nuanceres: I et studie fremgår det, at vejledning, der sættes ind for tidligt i skoleforløbet, er lige så problematisk som, hvis den sættes ind for sent. Problemet er her, at eleverne mangler afklaring, og at vejledningen derfor er uden effekt. Et andet studie har fundet, at elever, der ikke er tilstrækkeligt modne, ikke forstår betydningen af vejledningen, og derfor betragter den som unyttig. Det bør imidlertid her understreges, at unges modenhed varierer fra kultur til kultur, ligesom det er et kulturelt betinget fænomen, om unge er vant til at beskæftige sig med denne form for spørgsmål. Som det fremgår, fremhæves tidspunkt for intervention (tiltaget) som væsentligt, men det er ikke muligt på baggrund af denne undersøgelse at give noget entydigt bud på, hvornår vejledningen skal sættes ind.

Varighed

Sammenhængen mellem vejledningsforløbets varighed og effekten indgår i konklusionerne på flere af studierne, oftest i form af, at varigheden tilsyneladende er uden betydning for effekten. Selvom det ikke indgår i studierne konklusioner, har vi imidlertid fundet, at der er den sammenhæng, at de studier, der undersøger kortere forløb, finder, at vejledningen har ringe effekt, hvorimod de studier, der beskæftiger sig med længere forløb finder, at vejledningen har effekt. At længerevarende vejledningstiltag har effekt, kan således sætte spørgsmålstegn ved påstanden om, at varighed af vejledningsforløbet er ligegyldig. Da dette ikke indgår i de enkeltstående studier, kan vi imidlertid ikke konkludere dette på baggrund af de studier, der indgår i denne undersøgelse. Tilsvarende kan vi ikke konkludere, at varigheden af et vejledningstiltag ingen betydning har for effekten.

Integration i lærerplanen

I studierne er der forskellige eksempler på integration af vejledningen i læreplanen og skolens øvrige aktivi-

teter. Flere understreger, at dette kan være en fordel. Det kan evt. være i form af forskellige længerevarende forløb, der kan antage karakter af projekter. Et flertal af de studier, der beskæftiger sig med interventionsformen 'gruppevejledning' behandler effekten af forskellige former for kurser. Et studie undersøgte et kursus, der igennem curriculumstrategier med særligt fokus på arbejdslivet (kurser i karriereplanlægning, oplæg, lærerinstruktion og -demonstration, erfaringer med arbejdslivet, m.m.) havde til formål at bidrage til elevernes beslutningskompetencer og følelse af afklaring. Forløbet havde nogen effekt på disse parametre selv tre år efter interventionen (tiltaget). Et andet studie omtaler, at der med fordel kan udvikles læreplansstrategier i form af 'vejledning som fag'. Et studie viser, hvordan etablering af en 'skole-i-skolen', der giver udsatte unge andre muligheder, havde effekt. Det enkeltstående element i kurset, man tilskrev størst betydning for effekten, var at de studerende herigennem tilegnede sig akademiske kompetencer. Vejledning kan således ikke anskues isoleret, men må ses i sammenhæng med et fagligt/akademisk element.

Sammenfatning

- Det har betydning for effekten, hvornår vejledningsinterventionerne (vejledningstiltagene) sættes ind, men det er ikke muligt på baggrund af denne undersøgelse at give et entydigt bud på, hvornår der er det rette tidspunkt.
- Det er ikke muligt på baggrund af denne undersøgelse at sige noget om, hvilken rolle, vejledningsforløbets varighed har for effekten.
- Vejledning kan med fordel integreres i curriculum (læseplanen). På denne måde kan vejledning indgå i mere helhedsmæssige forløb.

Vejledningens interesser

Involvering af erhvervslivet og andre uddannelsesinstitutioner

For så vidt som vejledning omfatter forskellige former for erhvervspraktik eller besøgsordninger, er det af afgørende betydning, at uddannelsesstederne har et netværk af interesser, hvor det er muligt for elever og studerende at komme i praktik og på besøg. Dette omtales i flere studier og et af dem nævner, at en del af dette netværk ofte udgøres af forældre. Disse benyttes ofte til besøgsdage (job-shadowing) og som kontakter til at skaffe praktikpladser. Nogle studier omtaler også betydningen af besøg på skolen af repræsentanter fra virksomheder og uddannelsesinstitutioner. Dette er et element, der fremhæves af de vejledningssøgende som noget, der vækker interesse og motivation, og som derfor har betydning for beslutningskompetence og følelse af afklaring.

Samarbejde på tværs

Det kan således være befordrende for vejledningen, hvis der er et vist samarbejde mellem ikke alene uddannelsesstedet og aftagerne, men også imellem institutioner på samme og på forskelligt niveau. Betydningen af samarbejde på tværs af institutioner omtales i flere undersøgelser som noget, der kan have gunstig betydning for vejledningens kvalitet og for overgangsfærdigheden. De studier, der beskæftiger sig med strukturering af praktikforløbet konkluderer, at forudsætningen for, at praktikforløbet kan fungere optimalt er, at det organiseres systematisk, at der er bedre kommunikation skolerne imellem, og at praktikforløbet indgår i et sammenhængende vejledningsforløb. Hvis dette er fraværende, anses det for et problem. Der er derfor behov for bred kommunikation og samarbejde om erhvervs- og uddannelsesvejledning, der ikke alene omfatter lokalmiljøet, men også er landsdækkende.

Sammenfatning

- Netværk er en forudsætning for at skaffe praktik- og besøgspladser. Her spiller forældre en rolle.
- Der bør etableres samarbejde med virksomheder og institutioner omkring strukturering af praktikforløbet.
- Repræsentanter for uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv kan med fordel inddrages som oplægsholdere.
- Det er vigtigt med samarbejde på tværs imellem institutioner på samme og på forskelligt niveau.

Vejledningens aktører

Betydning af elevens erkendelsesniveau

Flere studier beskæftiger sig med betydningen af elevernes erkendelsesniveau og vejledningens effekt. Et studie af overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse har fundet, at elevernes forudsætninger forud for vejledningen har indflydelse på, hvad de får ud af vejledningen: Jo mere afklarede, de er forud for vejledningen, des mere detaljeret kan de gå til vejledningen. Dermed må vejledningen tilpasses den enkelte elevs udgangspunkt og behov. Et andet studie fandt, at information, der er tilpasset elevernes aktuelle behov, er faciliterende for deres beslutningskompetence. Et tredje studie pointerer, at en intervention på det rette tidspunkt og tilpasset elevernes og uddannelsesinstitutionernes behov med mulighed for efterfølgende elevrefleksion øger elevens udbytte af vejledningsinterventionen (vejledningstiltaget). I langt de fleste studier betragtes vejledning som noget, der bidrager til elevernes og de studerendes erkendelse og afklaring. Imidlertid har nogle studier fundet, at vejledning ikke nødvendigvis har en umiddelbart afklarende effekt: Vejledningen kan på kort sigt øge forvirringen og usikkerheden hos de vejlede. Denne umiddelbart negative effekt af vejledning betragtes imidlertid af forfatterne som et væsentligt element i afklaringen, fordi forvirring kan udgøre et element i afklaring. Tilsvarende er der undersøgelser, der har fundet, at deltagelse i vejledningsaktiviteter kunne have den effekt, at eleverne fik mindre tiltro til, at de ville være i stand til at opnå deres ønsker og mål. Dette behøver imidlertid ikke at være en ulempe, men kan tolkes som, at elevernes forståelse af fremtidige muligheder var urealistisk forud for vejledningen, og at de igennem vejledningsforløbet fik et mere realistisk syn på sig selv og deres egne muligheder.

Betydning af social baggrund og etnicitet

Det er en grundlæggende antagelse i flere af studierne, at vejledning har til formål at modvirke den negative sociale arv, så også elever fra uddannelsesfremmede miljøer tager mere uddannelse. Enkelte studier beskæftiger sig eksplicit med elever fra uddannelsesfremmede miljøer og elever med anden etnisk baggrund. Heraf fremgår det, at vejledningen har større effekt på elever fra uddannelsesfremmede miljøer: Det er disse elever, der tillægger vejledningen størst værdi, især hvis de har ændret uddannelsesplaner. Effekten tilskrives primært relationen mellem den, der vejleder (vejlederen eller læreren) og den vejlede. Den større effekt af vejledningen tilskrives, at elever med en lav socioøkonomisk baggrund ikke har en rollemodel eller omsorgsperson med en videregående uddannelse i sit hjemmemiljø, og at læreren derfor kommer til at indtage denne rolle. At eleven har en anden etnisk baggrund, betones ikke som et særligt træk ved eleven, der fordrer særlige foranstaltninger eller opmærksomhed i vejledningen.

Imidlertid fremgår det, at vejledning ikke kan opveje socioøkonomiske og uddannelsesmæssige forhold i elevens hjemmemiljø, men kan bidrage til, at elevens beslutningskompetencer og følelse af afklaring øges. Selvom flere af studierne beskæftiger sig med forhold i relation til unge med anden etnisk baggrund, er der

ingen studier, der finder, at etnicitet har nogen signifikant betydning i sig selv, kun hvis det er knyttet til ringere sociale kår.

Betydningen af køn

I flere af undersøgelseerne beskæftiger man sig med køn enten i form af særlige præferencer og/eller i form af særlige barrierer, der knytter sig til køn eller som har vist sig at være specifikke for aktører af det ene køn. I et studie fremgår det, at de kvindelige elever var mere engagerede end de mandlige, men det fremgår ikke, om dette havde betydning for det, de fik ud af vejledningsforløbet. I en undersøgelse af individuelle vejledningsaktiviteter har et andet studie fundet, at forståelsen af vejledning varierer i relation til køn: De kvindelige elever var de, der vurderede vejledningen mest positivt, mens de mandlige var de mest kritiske overfor vejlederen ud fra, hvorvidt denne var tilstrækkeligt velinformeret og pligtopfyldende. Til gengæld var de kvindelige elever mere ilde berørt under samtalerne med vejlederen end de mandlige. De højtpræsterende elever var de, der vurderede vejledning mest positivt, mens der ikke blev identificeret forskelle i relation til etnicitet. For elever i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse er pigerne bedre i stand til at identificere deres interesser, mens drengene udviser mere samlet karrierevalgsparathed. I et andet studie, ligeledes af overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse, har man dels fundet, at der er køns-specifikke uddannelses- og erhvervsinteresser, dels at det, at ændre på kønsspecifikke karrierevalg er en langvarig proces. Man fandt, at rollemodeller havde en vis betydning for, om de unge ville vælge karrierer, der var utraditionelle i relation til deres køn, men også, at rollemodeller alene ikke i sig selv kan gøre det store udslag. Det er en langvarig proces. Man fandt også, at kønsopdelt værkstedsintroduktion og mødesteder på skolen kunne være medvirkende til at fastholde pigerne i en uddannelsessammenhæng, hvor de var i mindretal.

Vejlederens vidensniveau

Af de studier, der beskæftiger sig med vejlederen, fremgår det, at det har en betydning, at den, der forestår vejledningen har en opdateret viden om de uddannelses- og erhvervs muligheder, som de unge skal orienteres om. Dette har især betydning, hvis vejlederen skal have at gøre med elever i risikogrupper, der i ringere omfang er i berøring med denne viden i sit hjemmemiljø eller blandt kammeraterne.

Coaching og psykologiske kompetencer

Vejlederens uddannelsesniveau er imidlertid ikke kun et spørgsmål om konkret viden om uddannelses- og arbejds markedet, men også om særlige kompetencer til at håndtere og coache personlige problemstillinger. I de fem primærstudier, der beskæftiger sig med gruppen af voksne, er den, der foretager vejledningsaktiviteten, uddannet vejleder eller psykolog. Dette gør sig kun gældende for ganske få af de øvrige studier, hvilket kunne tyde på, at der er andre traditioner for gruppen af voksne, end der er for vejledning, der knytter sig til skole- og uddannelsessteder og -forløb med børn og unge. Det fremgår også af studierne, at de interventionsformer (tiltag), der anvendes til voksne, er mere psykologisk rettede end dem, man finder i de studier, der beskæftiger sig med de to første overgange.

Den personlige relation

Frem for alt fremgår det af en del studier, at det har en væsentlig betydning, at den unge er omgivet af engagerede personer. Dette kommer særligt til udtryk i den forrang, den individuelle vejledningssamtale tildeles af de unge. Det gælder både indflydelsen fra undervisere, vejledere og forældre. Læreren indgår som en rollemodel for de unge, ligesom aktiv inddragelse af rollemodeller benyttes med henblik på at få

unge til at vælge kønsmæssigt utraditionelt. Den personlige relation kan også forekomme i form af en mentor. Et studie omtaler således, at en mentor har en væsentlig betydning for elevernes overgangskompetence.

Det er vanskeligt på baggrund af de her inddragne studier at konkludere, om den personlige relation til vejlederen er vigtigere end vedkommendes uddannelsesniveau. Formentlig er der tale om en kombination: Vejlederen skal være personlig *og* professionel. Og som det understreges, vil uddannelse af vejlederen muliggøre, at vejlederen kan udvikle bestemte professionelle relationskompetencer, der gør denne proces lettere.

Forældrenes betydning

Flere af studierne beskæftiger sig med den indflydelse, forældre og kammerater har for de unges valg. Et studie omtaler påvirkning fra forældre, og tillægger disse afgørende betydning som 'vejledere' for de unge og i flere studier finder man, at de elever, der har veluddannede forældre er de, der har færrest problemer med at vælge en fremtidig beskæftigelse og samtidig de, der har den største tiltro til egen formåen med hensyn til tilgang til oplysninger om beskæftigelse. Det forhold, at forældrene indgår som naturlige vejledere for de unge, kan pege på, at de med fordel kan inddrages i mere formelle forløb. I et studie omtales således et forløb, hvor en af parametrene er, at eleverne interviewer hinanden parvis, og at de skal have samtaler med deres forældre om uddannelses- og karrierevalg. Derudover fungerer forældre, ligesom lærere og vejledere (og formentlig andre voksne, den unge møder), som rollemodeller.

Kammeraternes betydning

Flere studier viser, at indflydelsen fra kammerater er særlig stærk i ungdomsuddannelsen. I vejlednings-sammenhæng kan dette være henholdsvis fremmende og hæmmende for en ønsket effekt af vejledning: Det kan være en fremmende faktor, hvis den toneangivende gruppe i klassen er positivt stemt overfor vejledningen og overfor videreuddannelse, men hæmmende, hvis det modsatte er tilfældet. Betydningen af det sociale pres som afgørende for den unges valg indgår også i et studie.

Sammenfatning

- Den vejledtes erkendelsesniveau og sociale baggrund har indflydelse på vejledningen.
- Vejledning har størst betydning for elever fra uddannelsesfremmede miljøer.
- Køn spiller en rolle i form af forståelsen af vejledningen og særlige uddannelses- og erhvervs-mæssige præferencer og fokuspunkter.
- Et enkelt studie peger på, at det kan være en fordel for kvindelige elever i et 'mandefag', hvis de får deres egne fora, friholdt af de mandlige elever.
- Der er ikke fundet faktorer, der knytter sig til etnicitet alene.
- Det er en forudsætning, at vejlederen er tilstrækkeligt velinformeret.
- Det vil være en fordel, hvis vejlederen er uddannet som vejleder, men det personlige forhold mellem vejleder/lærer og den vejledte er af afgørende betydning.
- Vejledere, lærere og forældre fungerer som rollemodeller.
- Forældre og kammerater har betydelig indflydelse som 'uformelle' vejledere.

Konklusion

Denne undersøgelse har set på vejledning i forbindelse med overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse, fra ungdomsuddannelse til videregående uddannelse og voksne i beskæftigelse, 'overgangsvejledning'. Undersøgelsen indeholder kun studier, der behandler vejledning, hvor effekter er dokumenteret.

Som det fremgår af det foregående afsnit, kan vi på baggrund af de 39 studier, der indgår i denne undersøgelse, sige, at det, der bidrager mest til vejledning som følelse af afklaring og til beslutningskompetencen, er *en kombination af flere interventionsformer(vejledningstiltag)*, som indgår som *en del af læseplanen(curriculum)*.

Den personlige relation mellem vejleder/lærer og den vejledte er af væsentlig betydning, ligesom det er vigtigt, at vejledningen tager udgangspunkt i den enkeltes behov. Den personlige relation etableres i *den individuelle samtale*, men kan formentlig også etableres *i grupper*, der ledes/faciliteres af en vejleder.

Den, der vejleder, skal *være opdateret* og kan med fordel være *uddannet som vejleder*. Der bør etableres *samarbejder på tværs* af institutioner og imellem institutioner og erhvervsliv, hvor også *forældrene* indgår som ressourcepersoner og personer, der involveres som væsentlige i den unges afklaringsproces.

Vejledning er af *størst betydning for elever fra uddannelsesfremmede miljøer*, men kan ikke i sig selv betyde et brud med negativ social arv. Den vejledtes relationer til fx *forældre og kammerater bør medtænkes* i vejledningsinterventionen (vejledningstiltaget). Dette peger på, at vejledning skal ses i *helheder* frem for som et forhold, der alene vedrører den enkelte uddannelsesinstitution. Disse forhold handler primært om de studier, der beskæftiger sig med de to første overgange. De studier, der vedrører voksne, beskæftiger sig med den personlige måde at forholde sig til sit arbejdsliv og sammenhængen mellem arbejdsliv og personlig velbefindende.

Sammenfattende peger den eksisterende forskning om vejledningens effekter på følgende forhold:

- Individuel vejledning har effekt, fordi den er personlig og kan tilpasses den enkelte. Det er en forudsætning, at vejlederen ikke dominerer.
- Gruppevejledning har effekt, når den indgår som fællesvejledning (informationer, oplæg m.m.) og vejledning, hvor klassen deles op til gruppediskussioner.
- Vejledningsredskaber som fx tekstmateriale, vejledningsprogrammer og hjemmesider er et nyttigt supplement, men skal kombineres med andre tiltag for at have effekt.
- Praktik og besøgsdage er væsentlige for beslutningskompetence og følelse af afklaring, men effekt er betinget af grundig planlægning og opfølgning.
- Det væsentligste synes dog at være, at flere interventionsformer (vejledningstiltag) indgår i vejledningen i en sammenhængende helhed.
- Vejledning kan med fordel integreres i curriculum (læseplanen). På denne vis kan vejledning indgå i mere helhedsmæssige forløb.
- Netværk er nødvendigt for at skaffe praktik- og besøgspladser og repræsentanter for uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv kan med fordel inddrages som oplægsholdere på institutionerne.

- Det er vigtigt med samarbejde på tværs af institutioner på samme niveau og på forskellige niveauer.
- Den vejledtes erkendelsesniveau og sociale baggrund har indflydelse på vejledningen. Der er ikke fundet faktorer, der knytter sig til etnicitet alene, kun hvis etnicitet knytter sig til ringe sociale kår.
- Vejledning har størst betydning for elever fra uddannelsesfremmede miljøer, men kan ikke i sig selv betyde brud med en negativ social arv.
- Af en del studier fremgår det, at der er særlige præferencer og fokuspunkter, der knytter sig til køn. Et enkelt studie har vist, at det kan være en fordel for unge kvinder i et 'mandefag', hvis de får deres egne fora, hvor de kan opleve faget og de sociale relationer uden deltagelse af de mandlige elever.
- Det har betydning, at vejlederen er tilstrækkeligt velinformeret, og det er en fordel, hvis vedkommende er uddannet som vejleder, men det personlige forhold mellem vejleder og den vejledte er af afgørende betydning for effekten.
- Forældre og kammerater har betydelig indflydelse som 'uformelle' vejledere.
- Forældre, lærere og vejledere indgår som rollemodeller.

Forhold, som ikke belyses tilstrækkeligt i den forskning, der ligger til grund for denne undersøgelse

- Vi har identificeret, at det er væsentligt, hvornår vejledningsinterventionerne (vejledningstiltag) sættes ind (ikke for tidligt og ikke for sent i skoleforløbet), men det er ikke muligt på baggrund af denne undersøgelse at give et entydigt bud på, hvornår det rette tidspunkt er.
- Det er ikke muligt på baggrund af denne undersøgelse at sige noget om, hvilken rolle vejledningsforløbets varighed har for effekten.
- Det er ikke muligt på baggrund af denne undersøgelse at sige noget om de langsigtede effekter af vejledning.

Den aktuelt bedste viden

Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning så dagens lys i 2006, fordi man gerne ville og fortsat vil styrke anvendeligheden af pædagogisk forskning. Det gør man ved at udnytte allerede eksisterende forskning. Clearinghouse skal bidrage til, at politikere og praktikere har adgang til sikker og kvalificeret viden om opdragelse, undervisning og uddannelse, der kan bruges i pædagogisk praksis og i den politiske beslutningsproces.

Herudover skal Clearinghouse bidrage til, at forskningsmiljøerne får et større og mere sikkert overblik over den eksisterende forskning. Opgaven er at stille den aktuelt bedste viden til rådighed for politikere praktikerne og forskere.

Clearinghouse er et center, der ved at se på den eksisterende primærforskning, belyser et praktikerorienteret, politisk eller forskningspolitisk problem.

Clearinghouse beskæftiger sig med seks grundlæggende aktiviteter:

Indsamling. Clearinghouse indsamler på en systematisk måde information om principiel forskning, der kan belyse et specifikt "review" spørgsmål.

Opbygning af database. Clearinghouse indsamler, klassificerer og opbevarer informationer om forskning over et længere tidsrum i en database. Brugere får derved en samlet indgang til og et systematisk overblik over forskning, der ellers ville være spredt.

Kvalitetsvurdering. Clearinghouse kvalitetsvurderer forskning og står dermed som garant for kvaliteten af den forskning, der indgår til besvarerlser af et reviewproblem.

Ekstrahering og sammenstilling. Clearinghouse trækker de væsentligste data frem i hver enkelt forskningsrapport og samler disse i et dokument, så overskueligheden og gennemskueligheden for brugere øges.

Syntetisering. De enkelte forskningskonklusioner bearbejdes til en overordnet konklusion, anbefaling, model eller lignende, der indbefatter og går på tværs af de enkelte studier.

Distribution. Clearinghouse søger aktivt at sprede relevant viden om nationale og internationale forskningsresultater.

Hver af de seks aktiviteter kan være et selvstændigt produkt. Men man kan dog ikke bare springe over rækken af trin, for eksempel ved at gå direkte fra indsamling til syntetisering. Der er i stedet tale om en afstigningsmulighed for hver af de seks aktiviteter. Går man hele vejen til syntetiseringen, svarer det til at gennemføre et såkaldt systematisk review. Denne undersøgelse om vejledning er et eksempel på et sådant systematisk review.

Arbejdsproces ved udarbejdelse af det systematiske review

Et systematisk review giver på den ene side et indblik i, hvordan den hidtidige forskning har håndteret en given problemstilling, og på den anden side opsamler det al den viden, som vi på nuværende tidspunkt kan uddrage af de foreliggende forskningsresultater.

Det arbejde, der leder frem til et systematisk review, starter med at afklare selve det spørgsmål, der skal findes svar på. Der bliver udarbejdet en søgestrategi, og sorteringskriterier, dataekstrahering og syntese-metode bestemmes.

Næste skridt er at bemande reviewgruppen med forskere, der har særlig viden inden for netop det spørgsmål, der skal besvares. Så går søgningen efter undersøgelser i gang, og når det er tilendebragt starter screeningen af undersøgelserne ud fra om de er relevante i forhold til reviewspørgsmålet.

Reviewgruppen af forskere vurderer sammen med Clearinghouse resultaterne og sorterer studierne efter den forskningsmæssige kvalitet, data ekstraheres af undersøgelserne, der udarbejdes en syntese af undersøgelsens resultater. Reviewprocessen fører frem til en skriftlig rapport udarbejdet i et samarbejde med reviewgruppen og Clearinghouse og danner grundlag for den efterfølgende kommunikationsindsats.

Læs mere på www.dpu.dk/clearinghouse